

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αυτή δεν είναι μια συμβατική ιστορία. Μάλλον, είναι ένα αφιέρωμα, ένας φόρος τιμής στις χιλιάδες των Κουβανών αναρχικών που εργάστηκαν περισσότερο από έναν αιώνα για να οικοδομήσουν έναν πιο ελεύθερο, πιο δίκαιο κόσμο, και οι οποίοι, εκτός από αυτό το βιβλίο, θα παρέμεναν σχεδόν εξ ολοκλήρου ξεχασμένοι. Αυτό θα ήταν μια τραγωδία, καθώς σχεδόν όλοι τους ήταν ιδεαλιστές, αξιοθαύμαστοι άνθρωποι και πολλοί ήταν πραγματικοί ήρωες. Όλοι αξίζουν κάτι παραπάνω από μια ιστορική μνήμη από ό,τι οι πεινασμένοι για εξουσία δικτάτορες σαν τους Gerardo Machado, Fulgencio Batista και Φιντέλ Κάστρο.

Ο συγγραφέας αυτού του έργου, Frank Fernandez, υπήρξε μέλος του Movimiento Libertario Cubano en Exilio (MLCE - Κουβανικό Ελευθεριακό Κίνημα στην Εξορία) επί δεκαετίες, ενώ ήταν και ο εκδότης του μακροχρόνιου περιοδικού του *Guangara Libertaria 1* για το οποίο έγραψε εύκολα μισό εκατομμύριο και ίσως ένα εκατομμύριο λέξεις για την κουβανική ιστορία και πολιτική. Είναι, επίσης, ο συγγραφέας του βιβλίου, *La sangre de Santa Aegueda*, στο οποίο ασχολείται με ένα σημαντικό γεγονός της ισπανικής και κουβανικής ιστορίας, τη δολοφονία του Ισπανού πρωθυπουργού Canovas del Castillo, το 1897.

Όπως και τα άλλα μέλη του MLCE και τους προκατόχους τους στην Κούβα, ο Frank έχει κάνει την πολιτική του δουλειά στο έργο του στον «ελεύθερο» χρόνο του μετά την καθημερινή του δουλειά του ως μηχανολόγος μηχανικού και δεν έχει λάβει ποτέ μια δεκάρα για τις αμέτρητες ώρες εργασίας του για λογαριασμό της ελευθερίας της Κούβας. Γράφει εδώ από βαθιά πεποίθηση, αλλά και από μια βαθιά γνώση της ιστορίας της Κούβας και του αναρχικού της κινήματος. Αυτή η γνώση περιλαμβάνει την προσωπική γνωριμία με τους περισσότερους από τους Κουβανούς αναρχικούς που αναφέρονται στα Κεφάλαια 4 και 5, οι μαρτυρίες και οι αναμνήσεις των οποίων αποτελούν τη ραχοκοκαλιά των κεφαλαίων αυτών.

Διαβάζοντας την ιστορία του κουβανικού αναρχισμού, κάποιος εντυπωσιάζεται τόσο από το τεράστιο θάρρος και την αφοσίωση των Κουβανών αναρχικών όσο και από τα διδάγματα που πρέπει να αντληθούν από τους αγώνες τους. Ένα ιδιαίτερα οδυνηρό μάθημα είναι αυτό που αφορά τους λεγόμενους πολέμους εθνικής απελευθέρωσης. Στη δεκαετία του 1890, το μεγάλο και ισχυρό αναρχικό κίνημα της Κούβας διασπάστηκε για το ζήτημα του κατά πόσον ή όχι πρέπει να συμμετάσχουν οι αναρχικοί στον εθνικό αγώνα της ανεξαρτησίας. Πάρα πολλοί αναρχικοί αυτομόλησαν στο κίνημα της ανεξαρτησίας, αλλά αυτή η κίνηση αποδείχθηκε καταστροφική τόσο για

τους αναρχικούς, οι οποίοι είχαν αποδυναμώθηκαν σοβαρά, όσο και για τους ανθρώπους της Κούβας ως συνόλου, εκατοντάδες χιλιάδες εκ των οποίων έχασαν τη ζωή τους στη σύγκρουση. Στο τέλος, τίποτα δεν επιτεύχθηκε που να αξίζει τον κόπο - η ισπανική αποικιοκρατία αντικαταστάθηκε, αλλά από μια δημοκρατία στα χέρια των βαρόνων ζάχαρης και των υποτακτικών των ξένων οικονομικών συμφερόντων. Τουλάχιστον κάποιοι Κουβανοί αναρχικοί, έχοντας προφανώς διδαχθεί από αυτό το φιάσκο -ότι είναι πάντα λάθος για τους αναρχικούς να βάζουν στην άκρη τις αρχές τους και να υποστηρίζουν επίδοξους κυβερνήτες, ανεξάρτητα από το πόσο «εθνικιστές» ή «προοδευτικοί» είναι- αλλά πάρα πολλοί άλλοι αναρχικοί προφανώς δεν το έκαναν.

Είκοσι χρόνια μετά από αυτή την κουβανική καταστροφή, μεγάλος αριθμός αναρχικών από όλο τον κόσμο (συμπεριλαμβανομένων και πολλών Κουβανών) έκαναν γνωστή την υποστήριξή τους προς την κυβέρνηση των Μπολσεβίκων μετά τη ρωσική επανάσταση του 1917. Παρά τα ολοένα και αυξανόμενα αποδεικτικά στοιχεία για τη βάνουση, ολοκληρωτική φύση του κομμουνιστικού καθεστώτος, πολλοί αναρχικοί συνέχισαν να το υποστηρίζουν μέχρι και το 1920, όταν δύο πολύ γνωστοί και σεβαστοί αναρχικοί, οι Αλεξάντερ Μπέρκμαν (στο έργο του Η Ρωσική Τραγωδία και ο μπολσεβίκικος μύθος) και η Έμμα Γκόλντμαν (στα έργα της Η απογοήτευσή μου στη Ρωσία και Η περαιτέρω μου απογοήτευσή μου στη Ρωσία) αποκάλυψαν την αλήθεια. Ακόμη και τότε, κάποιοι αναρχικοί αρνήθηκαν να αφήσουν τις αυταπάτες τους για τη φύση του «εργατικού κράτους».

Η κατάσταση αυτή επαναλήφθηκε με την άνοδο του Κάστρο στην εξουσία το 1959. Πολλοί αναρχικοί, ειδικά στην Ευρώπη, όντας τόσο απελπισμένοι να δουν μια θετική κοινωνική αλλαγή, που την είδαν εκεί όπου δεν υπήρχε καμία αλλαγή - στην Κούβα, εν μέρει χάρη σε μια εξειδικευμένη εκστρατεία παραπληροφόρησης εκ μέρους του προπαγανδιστικού μηχανισμού του Κάστρο, παρά την καταστολή των ελευθεριών των πολιτών, την απαγόρευση της ανεξάρτητης πολιτικής δραστηριότητας, την κρατικοποίηση των συνδικάτων, τη στρατιωτικοποίηση της οικονομίας, τη σταδιακή εξαθλίωση της χώρας (παρά την τεράστια σοβιετική οικονομική βοήθεια), τη επανεμφάνιση του ταξικού συστήματος, την εγκαθίδρυση ενός δικτύου πολιτικών κατασκόπων σε κάθε γειτονιά (τις λεγόμενες επιτροπές για την υπεράσπιση της Επανάστασης) και από την κυβερνητικά προωθούμενη λατρεία προσωπικοτήτων κυρίως γύρω από τον Φιντέλ Κάστρο και τον Ερνέστο («Τσε») Γκεβέρα, μεγάλα και σημαντικά τμήματα του παγκόσμιου αναρχικού κινήματος υποστήριξαν τον Κάστρο μέχρι και το 1970.

Η κατάσταση αυτή άρχισε να αλλάζει το 1976 με τη δημοσίευση του έργου του σεβαστού Αμερικανού αναρχικού Sam Dolgoff *The Cuban Revolution: A Critical Perspective*. Αλλά ακόμη και σήμερα μερικοί αναρχικοί εξακολουθούν να ξεγελιούνται

από την «επαναστατική» ρητορική του καθεστώτος Κάστρο και τα πασαλείμματα όσον αφορά τα μέτρα κοινωνικής πρόνοιας με τα οποία καλύπτει την αδίστακτη αποφασιστικότητά του να συνεχίσει να προσκολλάται στην εξουσία με κάθε τίμημα.

Η κουβανική εμπειρία μας παρέχει πολύτιμα μαθήματα. Δύο από τα πιο σημαντικά είναι ότι οι αναρχικοί δεν πρέπει ποτέ να υποστηρίζουν μαρξιστικά καθεστώτα, και ότι θα πρέπει να είναι εξαιρετικά επιφυλακτικοί σε σχέση με μια τέτοια υποστήριξη, πόσο μάλλον όταν συμμετέχουν στους λεγόμενους πολέμους εθνικής απελευθέρωσης. Αυτά είναι τα αρνητικά διδάγματα από την ιστορία των αναρχικών της Κούβας. Το θετικό δίδαγμα είναι ότι είναι δυνατό να οικοδομήσουμε ένα μεγάλο, ισχυρό επαναστατικό κίνημα, παρά την έλλειψη των υλικών πόρων, μέσα από την αφοσίωση και τη σκληρή δουλειά.

Πριν πάμε στο κυρίως μέρος αυτού του βιβλίου, είναι απαραίτητο να εξετάσουμε την ιδεολογία των αναρχικών της Κούβας. Επειδή υπάρχουν τόσες πολλές δημοφιλείς παρανοήσεις σχετικά με τον αναρχισμό, είναι επιτακτική ανάγκη να διευκρινιστεί τι είναι και τι δεν είναι ο αναρχισμός.

Πρώτον, τι δεν είναι:

Ο αναρχισμός δεν είναι τρομοκρατία. Η συντριπτική πλειοψηφία των αναρχικών απορρίπτει πάντα την τρομοκρατία, επειδή είναι αρκετά έξυπνοι ώστε να συνειδητοποιήσουν ότι τα μέσα καθορίζουν τον σκοπό, ότι η τρομοκρατία είναι εγγενώς πρωτοπορία καθώς και ότι, ακόμη και όταν αποβαίνει «επιτυχημένη» σχεδόν πάντα οδηγεί σε άσχημα αποτελέσματα. Οι ανώνυμοι συντάκτες του *You Can't Blow Up a Social Relationship: The Anarchist Case Against Terrorism* το έθεσαν κάπως έτσι:

Η συνολική κατάρρευση αυτής της κοινωνίας δεν θα παρείχε καμία εγγύηση για το τι θα την αντικαθιστούσε. Εκτός κι αν η πλειοψηφία των ανθρώπων είχε κατάλληλες ιδέες και επαρκή οργάνωση για τη δημιουργία μιας εναλλακτικής κοινωνίας, θα μπορούσαμε να δούμε τον παλιό κόσμο να επαναβεβαιώνει τον εαυτό του γιατί είναι αυτό είναι κάτι που ο κόσμος γνωρίζει πάντα, αυτό στο οποίο πιστεύει, αυτό που επικρατούσε αδιαμφισβήτητα στην προσωπικότητά τους.

Πρέπει να αντιτασσόμαστε στους υποστηρικτές της τρομοκρατίας και του αντάρτικου, επειδή οι δραστηριότητές τους απηχούν πρωτοπορία και αυταρχισμό, γιατί οι ιδέες τους, στο βαθμό που είναι σημαντικές, είναι λανθασμένες ή δεν έχουν σχέση με τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων τους (ειδικά όταν οι ίδιοι αποκαλούνται ελευθεριακοί ή αναρχικοί) επειδή οι θάνατοι που έχουν προκαλέσει δεν μπορούν να

δικαιολογηθούν και, τέλος, επειδή οι δράσεις τους είτε παράγουν καταστολή είτε τίποτα ουσιαστικό σε αντάλλαγμα είτε ένα αυταρχικό καθεστώς.

Δεκαετίες κυβερνητικής και εταιρικής συκοφαντίας δεν μπορούν να μεταβάλουν αυτή την πραγματικότητα: η συντριπτική πλειοψηφία των αναρχικών απορρίπτει την τρομοκρατία για πρακτικούς και ηθικούς λόγους. Το περιοδικό Time αποκάλυψε πρόσφατα τον Ted Kaczynski «βασιλιά των αναρχικών», αλλά είναι πραγματικά; Τα γραφόμενα του Time είναι απλώς άλλη μια τυπική, ίσως σκόπιμα ανέντιμη στάση, σε μια προσπάθεια να βάψει όλους τους αναρχικούς με το πινέλο της τρομοκρατίας.

Με αυτό δεν λέω ότι η ένοπλη αντίσταση δεν είναι ποτέ απαραίτητη. Είναι σαφές ότι υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες κάποιος δεν έχει άλλη επιλογή όταν αντιμετωπίζει μια δικτατορία που καταστέλλει τις ελευθερίες των πολιτών και εμποδίζει κάποιον από το να δρα ανοιχτά - κάτι το οποίο έχει συμβεί επανειλημμένα στην Κούβα. Ακόμη και τότε, η ένοπλη αντίσταση πρέπει να αναληφθεί απρόθυμα και ως έσχατη λύση, επειδή η βία είναι εγγενώς ανεπιθύμητη λόγω των δεινών που προκαλεί, διότι παρέχει στα καταπιεστικά καθεστώτα δικαιολογίες για περαιτέρω καταστολή, γιατί τους δίνει την ευκαιρία να διαπράξουν αγριότητες εναντίον αμάχων και να κατηγορήσει για τις θηριωδίες αυτές τους αντίπαλους ως «τρομοκράτες» (όπως συνέβη πρόσφατα στην Αλγερία) και επειδή, όπως έχει δείξει η ιστορία, οι πιθανότητες περιορισμένης επιτυχίας είναι αρκετά χαμηλές.

Ακόμα κι αν η ένοπλη αντίσταση μπορεί μερικές φορές να αναληφθεί εναντίον μιας κατασταλτικής κατάστασης, είναι πολύ διαφορετικό το να υποκύψει κάποιος στον ρομαντισμό του όπλου και να συμμετάσχει σε αντάρτικο πόλης σε σχετικά ανοικτές κοινωνίες στις οποίες οι ελευθερίες των πολιτών είναι σε μεγάλο βαθμό ανέπαφες και δεν τυχάνουν μαζικής λαϊκής υποστήριξης κατά την έναρξη της βίαιης εκστρατείας κάποιου. Η βία σε τέτοιες καταστάσεις επιτυγχάνει λίγα και οδηγεί τους πολίτες στα «προστατευτικά» μπράτσα της κυβέρνησης, στενεύει τον πολιτικό διάλογο (που τείνει να πολώσει το λαό σε φατρίες υπέρ και κατά και των ανταρτών), μετατρέπει την πολιτική σε ένα αθλητικό θέαμα για τη συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων, 2 παρέχει στην κυβέρνηση μια εύχρηστη δικαιολογία για να καταστείλει τις πολιτικές ελευθερίες και χαρίζει στα καταπιεστικά καθεστώτα να χειριστούν «καλύτερα» το πρόβλημα της «τρομοκρατίας» από τους προκατόχους τους, παρά να το ανέχεται. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι πιθανότητες επιτυχίας τέτοιων βίαιων, πρωτοποριακών εκστρατειών είναι μηδαμινές. Είναι απλώς αλαζονικοί, κακοσχεδιασμένοι δρόμοι προς την καταστροφή. 3

Ο αναρχισμός δεν είναι πρωτογονισμός. Τις τελευταίες δεκαετίες, οι ομάδες των οιονεί θρησκευτικών μυστικιστών έχουν αρχίσει να εξισώνουν τον πρωτογονισμό (που

υποστηρίζει την απόρριψη της «τεχνολογίας» με ό,τι μπορεί να σημαίνει αυτό) με τον αναρχισμό. 4 Στην πραγματικότητα, δεν έχουν καμία σχέση το ένα με το άλλο, όπως θα δούμε όταν θα εξετάσουμε τι είναι στην πραγματικότητα αναρχισμός - ένα σύνολο φιλοσοφικών / ηθικών διδαγμάτων και οργανωτικών αρχών με σκοπό να μεγιστοποιηθεί η ανθρώπινη ελευθερία.

Προς το παρόν, αρκεί να πούμε ότι η εξάλειψη της τεχνολογίας που υποστηρίζουν οι ομάδες των πρωτογονιστών, θα οδηγούσε αναπόφευκτα στο θάνατο κυριολεκτικά δισεκατομμυρίων ανθρώπων σε έναν κόσμο που εξαρτάται ολοκληρωτικά από την τεχνολογία για τα πάντα, από την παραγωγή και την παράδοση των τροφίμων στις επικοινωνίες μέχρι την ιατρική περίθαλψη. Αυτή το θερμά επιθυμητό αποτέλεσμα, η εξάλειψη της τεχνολογίας, θα μπορούσε να συμβεί μόνο με μέσα τα οποία βρίσκονται σε απόλυτη αντίθεση με τον αναρχισμό: τη χρήση του εξαναγκασμού και της βίας σε μαζική κλίμακα. 5

Ο αναρχισμός δεν είναι χάος. Ο αναρχισμός δεν είναι απόρριψη της οργάνωσης. Αυτό είναι μια άλλη δημοφιλής παρερμηνεία, που επαναλαμβάνεται κατά κόρον από τα μέσα ενημέρωσης και πολιτικούς εχθρούς του αναρχισμού, ειδικά μαρξιστές (που μερικές φορές ξέρουν καλύτερα). Ακόμη και μια σύντομη ματιά στα έργα των κορυφαίων θεωρητικών και συγγραφέων του αναρχισμού επιβεβαιώνει ότι αυτή η πεποίθηση είναι λανθασμένη. Ξανά και ξανά στα γραπτά των Προυντόν, Μπακούνιν, Κροπότκιν, Ρόκερ, Ουόρντ, Μπούκτσιν κ.ά., δεν υπάρχει καμία απόρριψη της οργάνωσης, αλλά μάλλον μια ενασχόληση με το πώς η κοινωνία θα πρέπει να οργανωθεί σε συμφωνία με τις αναρχικές αρχές της ατομικής ελευθερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Για ενάμισι αιώνες τώρα, οι αναρχικοί έχουν υποστηρίξει ότι ο καταναγκασμός, η ιεραρχική οργάνωση (όπως αυτή που εκπορεύεται από την κυβέρνηση) δεν είναι ισοδύναμη με την οργάνωση αυτή καθαυτή (την οποία θεωρούν απαραίτητη) και ότι η καταναγκαστική οργάνωση θα πρέπει να αντικατασταθεί από την αποκεντρωμένη, μη ιεραρχική οργάνωση που θα βασίζεται στην εθελοντική συνεργασία και την αμοιβαία βοήθεια. Αυτό δεν είναι απόρριψη της οργάνωσης.

Ο αναρχισμός δεν είναι ανήθικος εγωισμός. Όπως κάνει κάθε πρωτοποριακό (avant garde) κοινωνικό κίνημα, ο αναρχισμός έλκει περισσότερο από ό,τι του αναλογεί από παράσιτα και ψυχοπαθείς, ανθρώπους που απλώς ψάχνουν για μια λαμπερή ετικέτα για να καλύψουν τους συχνά παθολογικούς τους εγωισμούς, την αδιαφορία τους για τα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια των άλλων, καθώς και την αξιολύπητη επιθυμία τους να βρίσκονται στο κέντρο της προσοχής. Αυτά τα άτομα έχουν την τάση να δίνουν στον αναρχισμό ένα κακό όνομα, γιατί ακόμα κι αν έχουν πολύ λίγα κοινά με τους πραγματικούς αναρχικούς -δηλαδή, πρόσωπα που ασχολούνται με την ηθική συμπεριφορά, την κοινωνική δικαιοσύνη, καθώς και τα δικαιώματα τόσο των ίδιων και

των άλλων- επειδή είναι συχνά αρκετά επιδεικτικοί και ανυπόληπτοι στις δράσεις τους, μερικές φορές έρχονται στο δημόσιο μάτι. Για να γίνουν τα πράγματα χειρότερα, αυτοί οι επιδειξιμανείς μερικές φορές αυτοεξυμνούνται δημοσιεύοντας τις απόψεις τους, παρερμηνεύοντας σκόπιμα αυτές τις απόψεις ως «αναρχικές». Για να αναφέρω ένα παράδειγμα, ο εκδότης ενός εντύπου με τον πομπώδη (υπό)τιτλο «Αμερικανική αναρχική επιθεώρηση» («American anarchist journal») κυκλοφόρησε πρόσφατα ένα βιβλίο ενός συντρόφου του εγωιστή που αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από ad hominem επιθέσεις κατά των πραγματικών αναρχικών, γνωρίζοντας πολύ καλά ότι ο «αναρχικός» συγγραφέας του βιβλίου ήταν διαβόητος πληροφοριοδότης της αστυνομίας για υποθέσεις ναρκωτικών. Τέτοιοι μεμονωμένοι μπορεί να χρησιμοποιούν λανθασμένα την ετικέτα, αλλά είναι αναρχικοί μόνο με την έννοια που είχε δοθεί στην τώρα διαλυμένη Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας (Ανατολική Γερμανία) στις λέξεις δημοκρατική και δημοκρατία.

Αυτά είναι ό,τι δεν είναι ο αναρχισμός. Αυτό είναι:

Στην στενότερή του έννοια, ο αναρχισμός είναι απλώς η απόρριψη του κράτους, η απόρριψη της εξαναγκαστικής κυβέρνησης. Κάτω από αυτό τον εξαιρετικά στενό ορισμό, ακόμη και τέτοιες προφανείς ανοησίες όπως ο «αναρχο-καπιταλισμός» και θρησκευτικός αναρχισμός είναι δυνατές. 6

Αλλά οι περισσότεροι αναρχικοί χρησιμοποιούν τον όρο «αναρχισμός» με μια πολύ ευρύτερη έννοια, ορίζοντάς τον ως την απόρριψη του εξαναγκασμού και της κυριαρχίας σε όλες τις τις μορφές. Έτσι, οι περισσότεροι αναρχικοί απορρίπτουν όχι μόνο τον κυβερνητικό καταναγκασμό, αλλά και τη θρησκεία και τον καπιταλισμό, που τα θεωρούν ως άλλες μορφές των δίδυμων δεινών, της κυριαρχίας και του εξαναγκασμού. Απορρίπτουν τη θρησκεία, επειδή την βλέπουν ως την τελική μορφή κυριαρχίας, στην οποία υποτίθεται ότι ο παντοδύναμος Θεός θεωρεί τους πάντες ως το «κοπάδι» του. Απορρίπτουν επίσης τον καπιταλισμό, επειδή είναι σχεδιασμένος να παράγει πλούσιους και φτωχούς, επειδή παράγει αναπόφευκτα ένα σύστημα κυριαρχίας στο οποίο κάποιοι δίνουν εντολές και άλλοι δεν έχουν άλλη επιλογή από το να υπακούουν. Για παρόμοιους λόγους, σε προσωπικό επίπεδο, σχεδόν όλοι οι αναρχικοί απορρίπτουν τον σεξισμό, τον ρατσισμό, την ομοφοβία, καθένα από τα οποία παράγουν τεχνητή ανισότητα και, ως εκ τούτου, κυριαρχία.

Για να το θέσουμε αλλιώς, οι αναρχικοί πιστεύουν στην ελευθερία τόσο στην αρνητική όσο και στη θετική υφή της. Σε αυτή τη χώρα, η ελευθερία συνήθως παρουσιάζεται μόνο στην αρνητική της έννοια, εκείνη που είναι απαλλαγμένη από αυτοσυγκράτηση. Ως εκ τούτου, οι περισσότεροι άνθρωποι εξισώνουν την ελευθερία μόνο με πράγματα όπως ελευθερία του λόγου, ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και ελευθερία από τη

θρησκεία. Αλλά υπάρχει, επίσης, μια θετική πτυχή της ελευθερίας, μια πτυχή που οι αναρχικοί σχεδόν μόνοι επιμένουν σε αυτήν.

Αυτή η θετική πτυχή είναι αυτό που η Έμμα Γκόλντμαν αποκάλεσε ελευθερία. Και αυτή η ελευθερία, η ελευθερία δράσης, η ελευθερία της απόλαυσης ή της χρήσης, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την πρόσβαση στους πόρους του κόσμου. Εξαιτίας αυτού οι πλούσιοι είναι -σε μια πολύ πραγματική έννοια-, ελεύθεροι σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι οι υπόλοιποι από μας. Για να αναφέρω ένα παράδειγμα στον τομέα της ελευθερίας του λόγου, ο Donald Trump θα μπορούσε εύκολα να αγοράσει δεκάδες ημερήσιες εφημερίδες ή τηλεοπτικούς σταθμούς να διαδώσει τις απόψεις του και να επηρεάσει την κοινή γνώμη. Πόσοι εργαζόμενοι θα μπορούσαν να κάνουν το ίδιο; Πόσοι εργαζόμενοι θα μπορούσαν να αντέξουν οικονομικά να αγοράσουν μια μόνο ημερήσια εφημερίδα ή έναν μόνο τηλεοπτικό σταθμό; Η απάντηση είναι προφανής. Οι άνθρωποι που εργάζονται δεν μπορούν να κάνουν τέτοια πράγματα. Αντί αυτού, προβαίνουν σε μειωμένη παραγωγή «zines» με ένα αναγνωστικό κοινό μερικές εκατοντάδων ατόμων ή σχεδιάζοντας σελίδες στο Διαδίκτυο στις σχετικά λίγες ώρες του ελεύθερου χρόνου τους.

Παραδείγματα όσον αφορά τη μεγαλύτερη ελευθερία των πλουσίων αφθονούν στην καθημερινή ζωή. Για να το θέσουμε αυτό σε γενικές γραμμές, επειδή δεν πρέπει να εργαστούν, οι πλούσιοι όχι μόνο έχουν πολύ περισσότερα χρήματα (δηλαδή, μεγαλύτερη πρόσβαση στους πόρους) αλλά επίσης πολύ περισσότερο χρόνο για να ακολουθήσουν τα ενδιαφέροντά τους, τις χαρές και τις επιθυμίες από ό,τι οι υπόλοιποι από εμάς. Για να αναφέρουμε ένα συγκεκριμένο παράδειγμα, οι πλούσιοι είναι ελεύθεροι να στείλουν τα παιδιά τους στα καλύτερα κολλέγια όπου απασχολούνται οι καλύτεροι εκπαιδευτικοί, ενώ οι υπόλοιποι από εμάς, αν δεν μπορούμε να αντέξουμε οικονομικά το κολλέγιο, στέλνουμε τα παιδιά μας στα κοινοτικά και κρατικά κολλέγια που παράγουν μισθωτούς σκλάβους και καταπονημένους, κακοπληρωμένους μεταπτυχιακούς φοιτητές ως βοηθούς δασκάλους. Από τη στιγμή που πηγαίνουν στο κολλέγιο, τα παιδιά των πλουσίων είναι εντελώς ελεύθερα να συνεχίσουν τις σπουδές τους, ενώ οι περισσότεροι άλλοι φοιτητές πρέπει να εργάζονται τουλάχιστον με μειωμένο ωράριο για να συντηρήσουν τον εαυτό τους, κάτι το οποίο τους στερεί πολλές ώρες τις οποίες θα μπορούσαν να αφιερώσουν στην μελέτη. Αν το σκεφτείτε, μπορείτε εύκολα να βρείτε επιπλέον παραδείγματα μεγαλύτερης ελευθερίας των πλουσίων στους τομείς της ιατρικής περίθαλψης, της στέγασης, της διατροφής, των ταξιδιών κ.λπ, κ.λπ. στην πραγματικότητα, σχεδόν σε κάθε τομέα της ζωής.

Αυτή η μεγαλύτερη ελευθερία δράσης των πλουσίων αποβαίνει σε βάρος όλων των άλλων, μέσα από την ελάττωση της ελευθερίας δράσης όλων των υπολοίπων. Δεν υπάρχει κανένας τρόπος γύρω από αυτό, δεδομένου ότι η ελευθερία δράσης

καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από την πρόσβαση σε πεπερασμένους πόρους. Ο Ανατόλ Φρανς απεικόνισε εύστοχα τις διαφορές μεταξύ των περιορισμών που επιβάλλονται στους πλούσιους και τους φτωχούς, όταν έγραφε «Ο νόμος, στη μαγευτική του ισότητα, απαγορεύει από τον πλούσιο καθώς και τον φτωχό να κοιμηθεί κάτω από τις γέφυρες, να ζητιανεύει στους δρόμους, και να κλέβει το ψωμί».

Επειδή ο πρωταρχικός στόχος του αναρχισμού είναι η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ελευθερία για όλους, οι αναρχικοί επιμένουν στην ίση ελευθερία τόσο στην αρνητική όσο και στη θετική της διάσταση - ότι, με την αρνητική έννοια, τα άτομα είναι ελεύθερα να κάνουν ό,τι θέλουν από τη στιγμή που δεν βλάπτουν ή εισβάλλουν απευθείας στη ζωή των άλλων, και με τη θετική έννοια, ότι όλα τα άτομα έχουν ίση ελευθερία δράσης, ώστε να έχουν ισότιμη πρόσβαση στους πόρους του πλανήτη.

Οι αναρχικοί αναγνωρίζουν ότι η απόλυτη ελευθερία είναι αδύνατη. Αυτό που υποστηρίζουν είναι ότι όλοι έχουν ίση ελευθερία κινήσεων (μόνο ως προς τον σεβασμό στα δικαιώματα των άλλων) και ότι ο καθένας έχει όσο το δυνατόν ισότιμη πρόσβαση σε πόρους, εξασφαλίζοντας έτσι την ίση (ή σχεδόν ίση) ελευθερία να δράσει.

Αυτό είναι ο αναρχισμός στη θεωρητική του υφή. 7

Στην Κούβα, όπως στην Ισπανία και σε μερικές άλλες χώρες, υπήρξαν σοβαρές προσπάθειες να καταστεί αυτή τη θεωρία πραγματικότητα μέσα από το κίνημα, γνωστό ως αναρχοσυνδικαλισμός. Ο πρωταρχικός σκοπός του αναρχοσυνδικαλισμού είναι η αντικατάσταση της καταναγκαστικής κυβέρνησης με την εθελοντική συνεργασία, με τη μορφή των ελεγχόμενων από τους εργαζόμενους συνδικάτων που έχουν το συντονισμό του συνόλου της οικονομίας. Αυτό όχι μόνο θα εξαλείψει τον κύρια εκφραστή των αρνητικών ελευθεριών (κυβέρνηση), αλλά θα αποτελέσει επίσης ένα τεράστιο βήμα προς την επίτευξη της θετικής ελευθερίας (στην ελευθερία προς). Το πλησιέστερο παράδειγμα αυτού του οράματος που έχει ποτέ πραγματοποιηθεί ήταν στην Ισπανική Επανάσταση, 1936-1939, όταν μεγάλες περιοχές της Ισπανίας, συμπεριλαμβανομένων των πιο βαριά βιομηχανοποιημένων περιοχών της Καταλονίας, τέθηκαν υπό τον έλεγχο της αναρχοσυνδικαλιστικής Confederacion Nacional del Trabajo. Ο Τζορτζ Όργουελ περιγράφει αυτό το επίτευγμα στο Φόρος τιμής στην Καταλωνία:

Οι αναρχικοί είχαν ακόμα τον εικονικό έλεγχο της Καταλονίας και η επανάσταση βρισκόταν σε πλήρη εξέλιξη... η πτυχή της Βαρκελώνης ήταν κάτι αναπάντεχο και συντριπτικό. Ήταν η πρώτη φορά που είχα πάει ποτέ σε μια πόλη όπου η εργατική τάξη είχε το πάνω χέρι. Σχεδόν κάθε κτίριο οποιουδήποτε μεγέθους είχε κατασχεθεί από τους εργάτες και ντυμένο με κόκκινες σημαίες ή με την κόκκινη και μαύρη σημαία των

αναρχικών... Κάθε κατάστημα και καφετέρια είχε μια επιγραφή λέγοντας ότι είχε κολεκτιβοποιηθεί. Ακόμη και οι λούστροι είχαν κολεκτιβοποιηθεί και είχαν βάψει κόκκινα και μαύρα τα κασελάκια τους. Σερβιτόροι και υπάλληλοι καταστημάτων σε κοιτούσαν στο πρόσωπο και σε αντιμετώπιζονταν ως ίσο. Δουλοπρέπειες και ακόμη τελετουργικές μορφές λόγου είχαν προσωρινά εξαφανιστεί... Οι επαναστατικές αφίσες ήταν παντού, φλεγόμενες στους τοίχους σε καθαρό κόκκινο και μπλε που έκαναν τις λίγες εναπομείνασες διαφημίσεις να μοιάζουν με κακοτεχνίες... Όλα αυτά ήταν παράξενα και συγκινητική. Υπήρχαν πολλά σε όλο αυτό που δεν τα καταλάβαινα, κατά κάποιον τρόπο δεν μου άρεσαν, αλλά την αναγνώρισα αμέσως ως μια κατάσταση για την οποία άξιζε να αγωνιστώ.

Γι' αυτό πολεμούσαν και οι Κουβανοί αναρχικοί. Ενώ δεν επέτυχαν ό,τι πέτυχαν οι Ισπανοί σύντροφοί τους, συγκρότησαν ένα από τα μεγαλύτερα αναρχοσυνδικαλιστικά κινήματα που έχει ποτέ ο κόσμος, το οποίο στο απόγειό τους το 1920, περιλάμβανε από 80.000 έως 100.000 εργαζόμενους σε συνδικάτα που λειτουργούσαν με βάση τις αναρχικές αρχές.

Το επίτευγμα αυτό δεν ήρθε χωρίς κόστος: αμέτρητοι Κουβανοί αναρχικοί πλήρωσαν για αυτό με τη ζωή τους, με φυλάκιση ή εξορία.

Αυτή είναι η ιστορία τους.

Chaz Bufe, Τάκσον, Αριζόνα

Σημειώσεις

1. Guangara είναι το κουβανικό αντίστοιχο του «κοφτερού» αστεϊσμού.
2. Μπορεί να συμβαίνει αυτό εξαιτίας της απάθειας, αλλά σε μια βίαιη/κατασταλτική κατάσταση δεν υπάρχουν άλλες επιλογές για κάποιους που δεν συμμετέχουν έμεσα στην ένοπλη αντίσταση.
3. Περισσότερα για το θέμα αυτό, διαβάστε στο *You Can't Blow Up a Social Relationship: The Anarchist Case Against Terrorism*, από το See Sharp Press. Επίσης, το *Αστικές επιδράσεις στον αναρχισμό του Λουίτζι Φάμπρι*.
4. Κατά κάποιο τρόπο ο Τεντ Καζίνσκι είναι τυπικό παράδειγμα αυτών των ρομαντικών ιδεών. Διαφέρει από τους περισσότερους πρωτογονιστές στο ότι έδρασε σύμφωνα με τις δικές του απόψεις (ωστόσο, με έναν άνανδρο τρόπο) και στο ότι ο ίδιος ζούσε στα

δάση της Μοντάνα, σε αντίθεση με τους ομόθρησκούς του οι οποίοι ζουν άνετα στις αστεακές περιοχές και χρησιμοποιούν επίσης την τεχνολογία.

5. Για περισσότερα σε αυτό το ζήτημα δείτε το Παράρτημα Primitive Thought στο έργο μου Listen Anarchist! που κυκλοφορεί από το See Sharp Press.

6. Πράγματι, υπήρξε ένας αξιοθαύμαστος αριθμός θρησκευόμενων αναρχικών όπως ο Λέον Τολτσόι και η Ντόροθι Ντέι (καθώς και τα μέλη της ομάδας Catholic Worker, όπως ο Ammon Hennacy), αλλά το να πιστεύει κάποιος σε έναν τύραννο εξ ουρανών, για τους περισσότερους αναρχικούς φαντάζει μια αντίφαση μεγίστου βαθμού.

7. Φυσικά, ο διάλογος αυτός περί αναρχισμού είναι σχηματικός, δεδομένου ότι εδώ έχουμε να κάνουμε με μια εισαγωγή σε ένα μικρό βιβλίο. Για περισσότερα, δείτε τα έργα που παρατίθενται στη βιβλιογραφία, ειδικά τα έργα Αναρχισμός και Αναρχοσυνδικαλισμός του Ρούντολφ Ρόκερ, το Αλφαβητάρι του Αναρχισμού του Αλεξάντερ Μπέρκμαν, το Αγροί, Εργοστάσια και Εργαστήρια του Πέτρου Κροπότκιν και το Αναρχία σε Δράση του Κόλιν Ουόρντ.